

ale zakochani postanowili ją zalegalizować. Po 2,5 latach wrócili do Rzymu w celu zawarcia *iustum matrimonium*. Rzeczywistość natychmiast otoczyła Muciusa i przypomniał on sobie, że wiarytelność w stosunku do Quintusa już dawno stała się wymagalna i że właściwie to można by ją odzyskać, jako że była to całkiem pokażna sumka. Okazało się jednak, że Quintus w tym czasie całkowicie przepuścił swój majątek i popadł w ciężkie pijaństwo. Mucius zwrócił się więc do Gaiusa o zwrot sumy.

- *Oceń stan prawny.*

Kazus 307

(P.S.-W.) Marcus pożyczył od Titusa 100 sesterców. Poręczyli za niego Julius i Seius — w drodze *fidei promittio*. Gdy dług stał się wymagalny, okazało się, że Marcus jest niewypłacalny. Titus zwrócił się więc do Seiusa, który spłacił całą sumę.

- *W jaki sposób Seius może odzyskać pieniądze?*

Kazus 308

(M.A.) Tarkvinius poręczył stypulacyjnie, w drodze *fidei iussio*, za dług swojego przyjaciela Cervusa, który wynosił 300. Tarkvinius zastrzegł, że poręcza tylko do wysokości 250. Uprzął czas zapłaty długu. Cervus opowiedział Tarkviniusowi, że zaofertował pieniądze wierzycielowi odpowiednim terminie i miejscu, lecz wierzyciel nie stawiał się. Kilka dni później Brutus, wierzyciel Cervusa, zgłosił się do Tarkvinius. Domagał się, aby ten zapłacił mu pełną kwotę. Stwierdził, że poręczył zawsze odpowiada za cały dług. Ponadto zaprzeczył, jakoby pozostawał w zwolecie względem Tarkvinius; jeśli już, to tylko względem Cervusa, ale z Cervusem nie chce mieć nic wspólnego. Tarkvinius twierdzi, że zarówno on, jak i Cervus są wolni od wszelkich zobowiązań.

- *Oceń stan prawny.*

Kazus 309

(M.A.) Marcus i Darius, przyjaciele z sąsiednich miast, często pożyczali od siebie pieniądze, handlowali też między sobą winem i węglem. W związku z tym permanentnie mieli względem siebie jakiegoś wierzycielności (a z drugiej strony — długi). Pierwszego września Marcus wezwał Dariusa do zapłaty kwoty 100 sestercji z tytułu pożyczki, która właśnie w tym dniu stała się wymagalna. Darius jednak odparł, że również Marcus jest mu winny pieniądze z tytułu pożyczki (120 sestercji), która stała się wymagalna dnia poprzedniego. Stwierdził więc, że nie odda Marcusowi pieniędzy, ale sam żąda jedynie 20 sestercji. Zwrócił też uwagę Marcusowi, aby ten świadczył mu 20 amfor greckiego słodkiego wina, które zobowiązał się dostarczyć. Na to Marcus odrzekł, że i Darius również miał mu dostarczyć wino, tyle że 10 amfor wina czerwonego galijskiego. Ponieważ oba gatunki wina były identycznej ceny za 1 amforę i porównywalnej jakości, Marcus stwierdził, że dostarczy jedynie 10 amfor, zaś Darius nie musi w ogóle świadczyć wina.

- *Rozstrzygnij spór pomiędzy przyjaciółmi.*
- *W jaki sposób dokonano potrącenia w prawie rzymskim?*

Rozpatrz kazus w czterech różnych momentach czasowych:

- 1) za późnej republiki,
- 2) w rok po śmierci Marka Aurelego,
- 3) za dominatu,
- 4) za rządów Justyniana.

Kazus 310

(P.S.-W.) W VI w. n.e. bankier Titus pożyczył Juliusowi 100 sesterców. Jednocześnie był mu winny 60 sesterców z tytułu odszkodowania za zniszczony kilka tygodni wcześniej stołek. Gdy pożyczka stała się wymagalna, Titus wniósł powództwo przeciwko Juliusowi o całe 100.

- *Na ile zostanie zasądzony Titus?*